

Utredningsplan för Redovisning av klimatforskning

Uppdrag 18 i regleringsbrev för 2013

Innehåll

1	Utredningsplan	3
1.1	Sammanfattning	3
1.2	Bakgrund och syfte med utredningen	4
1.3	Mål	5
1.3.1	Effektmål	5
1.3.2	Utredningsmål	5
1.4	Tillvägagångssätt/metod	6
1.5	Målgrupp och intressenter	7
1.6	Utredningens avgränsningar	7
1.7	Beroenden och samband	9
1.8	Tidplan	10
1.9	Resursplan	10
1.9.1	Kompetensbehov	10
1.9.2	Konsultbehov	10
1.10	Budget	10
1.10.1	Per utredningsmedlem	10
1.10.2	Per kostnadslag	11
1.10.3	Kostnadsställe	11
1.11	Utredningsorganisation	11
1.12	Kvalitetssäkring	12
1.13	Dokumentation	12
1.14	Informations- och kommunikationsplan	12
1.15	Riskanalys	12
1.16	Utvärdering	12
1.17	Referensmaterial	12
1.17.1	Godkännande	13

1 Utredningsplan

Dnr 2012-009091

ID1011 Redovisning av klimatforskning

Syfte med utredningsplanen

Utredningsplanen ska tydliggöra hur utredningen ska genomföras och utgör beslutsunderlag inför starten av utredningen. Ansvarig för framtagande av utredningsplanen är Åke Hügard. Utredningsplanen adresseras till myndighetens ledningsgrupp (för beslut 2013-03-18) och beslut i ledningsgruppen för Teknik togs 2013-02-11.

1.1 Sammanfattning

Formas och Statens energimyndighet ska redovisa hur resultaten av den klimatforskning som myndigheterna finansierar bidrar till att nå klimatmålen och lämna ett förslag om uppbyggnaden av en redovisning som löpande ska kunna göras för riksdagen och regeringen. I förslag på redovisning kan även ingå att redogöra för vad som går att införa fort; till 2013, och vad som behöver förberedas under en längre tid.

Tidplan för det gemensamma arbetet mellan Formas och myndigheten:

- **26 feb.** 9.00-12.00 Workshop på Formas om indikatorer samt utkast till innehållsförteckning och ansvarsfördelning
- **11 mars.** Första utkast till kapitel om **resultatindikatorer** med exempel.
- **25 mars.** Första utkast till kapitel om **Forskningsresultat och samverkan med andra styrmedel**
- **15 april.** Utkast till slutrapporten klar
- **2 maj.** Formas rapporten går till GD för beslut. 29 april alternativt 6 maj Energimyndigheten rapporten går till GD/GDB för beslut
- **2-30 maj.** Beslutsberedning och ev. revideringar
- **31 maj.** Rapporten lämnas in till regeringen.

Slutgiltig layout görs efter deadline.

1.2 Bakgrund och syfte med utredningen

Energimyndigheten har i regleringsbrev för 2013 fått uppdrag att tillsammans med Formas redovisa hur resultaten av den klimatforskning som myndigheterna finansierar bidrar till att nå klimatmålen och hur denna redovisning löpande kan ske.

18. Redovisning av klimatforskning

Formas och Statens energimyndighet

- ska redovisa hur **resultaten av den klimatforskning** som myndigheterna finansierar bidrar till att nå klimatmålen och hur denna redovisning löpande kan ske, t.ex. genom resultatindikatorer, så att riksdagen och regeringen får en bättre och samlad redovisning av klimatforskningens omfattning, resultat och effekter.
- I uppdraget ingår att föreslå **en definition och avgränsning av klimatforskningen**.
- Myndigheterna ska gemensamt och i samråd med andra berörda myndigheter **komplettera myndigheternas forskningsstrategier** för att tydliggöra insatser för klimatforskning.
- Strategierna ska även omfatta **kommersialisering**.
- Formas och Statens energimyndighet ska också komma med förslag till **handlingsplaner hur klimatforskningens resultat ska kunna samverka med andra styrmedel**.
- Arbetet bör, för Statens energimyndighets del, genomföras som **en komplettering av det system av indikatorer och resultatmått** som utarbetas för verksamheten med forskning och innovation på energiområdet i sin helhet.
- Uppdraget ska redovisas gemensamt till Regeringskansliet (Näringsdepartementet och Miljödepartementet) **senast den 31 maj 2013**.

Syftet med uppdraget är att Riksdagen och regeringen önskar att löpande få en bättre och samlad redovisning av klimatforskningens omfattning, resultat och effekter.

Uppdraget till Formas och Energimyndigheten har sin bakgrund i den granskningsrapport Riksrevisionen redovisade till regeringen 2012¹ med förslag till åtgärder för att förbättra redovisningen av klimatforskningen.

1.3 Mål

Målet är att redovisas uppdraget – gemensamt med Formas – till Regeringskansliet (Näringsdepartementet och Miljödepartementet) senast den 31 maj 2013 och att redovisningen ska adressera de frågeställningar som ställdes i uppdraget på ett adekvat sätt.

1.3.1 Effektmål

Effektmålet ska vara att Riksdagen och regeringen löpande ska få en samlad redovisning av klimatforskningens omfattning, resultat och effekter.

1.3.2 Utredningsmål

Utredningen ska klarlägga och föreslå åtgärder för att kunna lämna förslag till hur en samlad redovisning ska kunna göras.

Beskrivning av slutresultatet

Utredningen ska innehålla förslag avseende:

- resultatindikatorer och mått som belyser hur klimatforskningen bidrar till att nå klimatmålen,
- hur klimatforskningen ska definieras och avgränsas mot annan forskning,
- i samråd med andra myndigheter komplettera forskningsstrategierna för att tydliggöra insatser för klimatforskning inkl. strategier för kommersialisering,
- förslag till handlingsplaner för hur klimatforskningens resultat ska kunna samverka med andra styrmedel och
- Energimyndighet ska komplettera det system av indikatorer och resultatmått som utarbetas för verksamheten med forskning och innovation på energiområdet i sin helhet för att möjliggöra redovisning av klimatforskning

¹ Svensk klimatforskning – vad kostar den och vad har den gett?, RiR 2012:2, 2012-02-21

Etappmål och delmål

Formas och Statens energimyndighet ska lämna förslag till handlingsplaner hur klimatforskningens² resultat ska kunna samverka med andra styrmedel. Att ta fram förslag på hur handlingsplanerna ska kunna utformas kräver en större utredningsinsats som kan bedrivas som en avgränsad aktivitet parallellt med övriga utredningsarbetet. Energimyndighetens analysavdelning kan få huvudansvar för framtagande av kapitlet i samråd med Formas och andra berörda policyenheten på t.ex. NV, SEI, och IVL. Ett utkast till ett kapitel med detta innehåll behöver finnas den 25 mars för att hinna med uppdraget inom den snäva tidsmarginalen som finns.

Prioritet mellan utredningens kvalitet eller resultat, tid och kostnad

Utredningen ska lämna ett förslag om uppbyggnaden av en redovisning som löpande ska kunna göras för riksdagen och regeringen. Utredningen ska därför inriktas mot att ta fram indikatorer på hur klimatforskningen bidrar till miljömålen och - som nämns ovan - handlingsplaner för forskningsresultat och samverkan med styrmedel. I förslag på redovisning kan även ingå att beskriva vad som går att införa på kort sikt; till 2013, och vad som behöver förberedas under en längre tid. Det sagda innebär att myndigheterna de kommande åren behöver konkretisera och successivt utveckla systemet för redovisning av klimatforskningen.

1.4 Tillvägagångssätt/metod

Arbetet kommer att bedrivas i samarbete med Formas. Det viktigaste arbetet initialt kommer att bli att ta fram resultatindikatorer vid en workshop på formas den 26 februari kl. 09.00-12.00 2013. Arbeta vidare sedan vid resp. myndighet att vidareutveckla vad som framkommit samt att ta till vara den kompetens som finns inom eller utanför myndigheterna vad gäller indikatorer i den utsträckning detta befinner lämpligt. Ett första utkast ska vara klart den 11 mars. Parallellt med detta arbete pågår arbetet med handlingsplaner för forskningsresultat och samverkan med styrmedel. Som stäms av med adekvat expertis på området. Riksrevisionen gjorde ett grundligt utredningsarbete – särskilt vad gäller indikatorer vad gäller minskade utsläpp – och de idéer som framkom i slutrapporten³ behöver tas till vara och vidareutvecklas.

För att förslagen till indikatorer ska bli konkreta och förståeliga behövs en grafisk framställning som visar på hur indikatorerna ska redovisas i en framtida löpande tidsserie med jämförelser av andra relevanta data kopplad till klimatmålen. Även kvalitativ information ska kunna redovisas t.ex. lyckade kommersialiseringar av

² eller energiforsknings resultat? Vad blir skillnaden ur Energimyndighetens synvinkel?

³ Svensk klimatforskning – vad kostar den och vad har den gett?, RiR 2012:2, 2012-02-21

teknik eller genomförda studier av effekter av klimatförändringar och klimat-anpassning, modeller och styrmedel som har en koppling till klimatmålen. Vad som kan betraktas som resultat av klimatforskning och som har bäring på klimatmålen.

1.5 Målgrupp och intressenter

Målgrupp är först och främst Riksdag och regering. En bättre och samlad redovisning av klimatforskningens omfattning, resultat och effekter kopplade till möjligheten att nå klimatmålen är också av intresse för allmänheten och media.

Effekten av uppdraget kan bli att klimatforskningen genom de forsknings-strategier myndigheterna ska utarbeta blir effektivare och att resultaten av forskningen i förhållande till klimatmålen synliggörs.

1.6 Utredningens avgränsningar

I uppdraget ingår att definiera klimatforskning som egentligen borde benämnas klimatrelaterad forskning. Gränsen mot forskning som bedrivs med huvudsakligen andra syften men där forskningen i högsta grad är central för att nå klimatmålen borde ingå.

I RiRs utredningen har man valt att avgränsa klimatforskning från annan forskning genom att utgå ifrån FN:s klimatpanel, IPCC5, och dess tre arbetsgrupper inom klimatforskning (enligt nedan).

Med klimatforskning avsågs i RiRs granskning forskning, utveckling och demonstration inom ett eller flera av följande områden:

- 1 Klimatprocesser och klimatmodeller
- 2 Klimateffekter, anpassning och sårbarhet
- 3 Minskning av växthusgaser.

I RiRs rapport används begreppet klimatforskning synonymt med begreppen klimatrelaterad respektive klimatrelevant forskning. Det innebär att RiR inte skiljer på forskning som har startats med klimatsyfte eller med annat syfte – allt som har betydelse för klimat kallas klimatforskning i enlighet med definitionen ovan. Detta är i enlighet med de definitioner som Norge och Danmark har haft som utgångspunkt för kartläggning och utvärdering av klimatforskningen i respektive land.

I föreliggande utredning föreslår Energimyndigheten att insatserna ska benämnas som klimatforskning synonymt med begreppen klimatrelaterad respektive

klimatrelevant forskning men avser att beakta insatsernas särart (enligt punkt 1-3 ovan) och deras särskilda behov av indikatorer och resultatuppföljningar.

Energiforskning är relevant för att uppnå klimatmålen

Såvitt Energimyndigheten förstår är den energiforskning som stöds av myndigheten till fullo att betrakta som relevant för klimatmålen, dvs. i detta sammanhang att betrakta som klimatforskning. Forskningen avser i huvudsak forskning som minskar växthusgaser, men Energimyndigheten bedriver bl.a. också två forskningsprogram med inriktning på internationell klimatpolitik resp. energisystemstudier. RiR angav att ungefär 70 procent av de statliga medel som går till svensk klimatforskning går till forskning om att minska utsläppen av växthusgaser och att huvuddelen av denna forskning är energiforskning.

I RiRs rapport angavs också att:

- Regeringens rapportering om klimatforskning till FN har energiforskning ... ingått sedan 1994 och utgjort den största delen av klimatforskningen enligt rapporterna⁴.
- I regeringens strategiska satsning på klimatforskning 2009–2012 är energiforskning, inklusive grundforskning, den ekonomiskt viktigaste delen av satsningen.
- Även Klimatberedningen ansåg iförarbetet till klimat- och energipropositionerna 2008 att energiforskning var en del av klimatforskningen och central för klimatfrågan.

I regeringens skrivelse⁵ med anledning av RiRs rapport diskuterades ifall den omfattande utvecklings- och demonstrationsverksamheten inom energiområdet med stor relevans för klimatarbetet borde ingå i redovisningen av klimatforskning eller inte.

Att utesluta utvecklings- och demonstrationsprojekt från redovisningen av klimatrelaterad forskning skulle leda till betydande avgränsningsproblem. Innovation och kommersialisering skulle kanske också falla utanför ramen av vad som redovisas. En sådan avgränsning överensstämmer inte med de rapporteringar som görs av forskning, utveckling och demonstration t.ex. i regeringens rapportering av klimatforskning till FN⁴. Redovisningar av klimatforskning i t.ex. Norge inkluderar också pilot- och demonstrationsprojekt.

⁴ Sveriges femte nationalrapport om klimatförändringar, Ds 2009:63 sid 13 "Den samlade forskningssatsningen till klimat och klimatrelaterad energiforskning har under perioden 2005-2008 kraftigt ökat och i genomsnitt uppgått till ca 1,2 miljarder kronor per år. Majoriteten, i genomsnitt 800-850 miljoner kronor per år, har gått till klimatrelaterad energiforskning där utveckling och demonstrationsprojekt är en stor del."

⁵ Regeringens skrivelse 2011/12:161 Riksrevisionens rapport Svensk klimatforskning

I den norska rapporten "Nasjonal handlingsplan for klimaforskning"⁶ anges

"Det er i tillegg viktig å satse på pilot- og demonstrasjonsprosjekter, det er ikke tilstrekkelig med bare forskning. Forskning på muligheter for utslippsreduksjoner kan også gi nye muligheter for næringsutvikling. Klimaperspektiv bør derfor i større grad innarbeides i den øvrige teknologiske, fortrinnsvis næringsrettete, forskningen."

Mot denna bakgrund föreslår Energimyndigheten att forskning, utveckling och demonstration inom energiområdet i denna utredning redovisas i sin helhet som relevant för att nå klimatmålen och därmed – i detta sammanhang – som klimatiforskning i överensstämmelse med rapportering av klimatiforskning till FN.

Tillika kan det vara av intresse att även redovisa den samfinansiering som företag och institut bidrar med vid genomförandet. Denna samfinansiering är normalt av samma storleksordning som Energimyndighetens stöd.

Forskning vid Formas och andra myndigheter

Formas har klimatiforskningsinsatser inom alla de tre områden som nämnts ovan.

På samma sätt bedriver också andra myndigheter forskning som har betydelse för att nå klimatmål däribland VINNOVA. Med en "generös" definition kan en avsevärd andel av VINNOVAs forskning benämnas klimatiforskning, men en avgränsning måste göras för att urskilja den del av forskningen som har som huvudsakligt syfte att minska växthusgaser eller nå klimatmålen till skillnad från forskning med i huvudsak andra syften. Hur denna distinktion ska kunna göras kommer att bli föremål för analyser, inte bara vad gäller VINNOVA utan även Formas, VR, NV m.fl. RiR låt ta fram en sökordlista för att selektera fram klimatrelevanta resultat (publikationer). Denna metod förefaller intressant även för att selektera fram forskning som är relevant för klimatet vid myndigheterna.

I slutända ska löpande kunna redovisas för Riksdag och regering forskning som har betydelse för att nå klimatmålen och framförallt forskningens resultat. Dessutom ska myndigheternas strategier kompletteras för att tydliggöra forskning som är relaterad till klimatet.

1.7 Beroenden och samband

Arbetet inom utredningen bedrivs tillsammans med Formas. Utredningsledare vid Formas är Anna Ledin, Huvudsekreterare samt Lisa Almesjö, forskningssekreterare; Ulf Jonsell, forskningssekreterare; Peter Schilling, analytiker; Sara Österman, chef för forskningsenheten.

⁶ Nasjonal handlingsplan for klimaforskning, Norges Forskningsråd, 2006

I arbetet inom myndigheten deltar medarbetare från Teknik, Tillväxt och Analys, se avsnitt 1.9 Resursplan.

1.8 Tidplan

Arbetet med uppdraget har inletts och ska redovisas gemensamt till Regeringskansliet (Näringsdepartementet och Miljödepartementet) senast den 31 maj 2013.

Tidplanen framgår av 1.1 sammanfattning (sid 3).

1.9 Resursplan

1.9.1 Kompetensbehov

De kompetenser som behövs avser främst klimat, resultatindikatorer och energisystem och styrmedelskompetens. Inom Energimyndighetens utvecklingsplattformar har frågan om resultat indikatorer diskuteras över åren och denna kompetens behöver utnyttjas.

1.9.2 Konsultbehov

En avgränsad konsultinsats beräknas för att inom Energimyndigheten hålla ihop och redovisa arbetet med resultatindikatorer samt tillvaratagande och vidareutveckling av RiRs uppsättning av indikatorer m.m.

En konsultinsats kan också komma att krävas för arbetet med handlingsplaner för forskningsresultat och samverkan med styrmedel.

1.10 Budget

Budgeten avser i huvudsak deltagarnas medverkan i tid samt konsultinsatser och resekostnader.

1.10.1 Per utredningsmedlem

Den tid som medarbetarna behöver avsätta kan beräknas enligt följande:

Tidsåtgång per person (exkl. resetider, Analys och utredningsledare) feb-31 maj 2013:

Tre halvdagsmöten med Formas, Tre-fyra två timmars interna möten, arbete med rapportutkast och skrivningar två dagar. Summa ca 5 arbetsdagar (40 timmar).

Analys medverkan förstärks med en konsultinsats. Ett väl avgränsat arbete behövs avseende handlingsplaner för hur klimatforskningens resultat ska kunna samverka med andra styrmedel. Frågan om samverkan mellan forskning och andra

styrmedel samt behov av nya styrmedel har berörts i bl.a. i Energimyndighetens rapport⁷ Forskning och innovation för ett hållbart energisystem. Utrednings omfattning, en förstudie som endast behöver innefatta en diskussion och principiellt förslag till hur handlingsplanerna skulle kunna upprättas, i denna del omfattar arbetet kanske tre-fyra veckors arbete eller mer beroende på ansats och ambition.

För utredningsledaren beräknas arbetsinsatsen till fem veckor.

1.10.2 Per kostnadsslag

Resekostnader, inköp av litteratur etc. 5 tkr.

Konsultkostnader för medverkan rörande indikatorer 50-100 tkr.

För konsultkostnader som kan komma att behövas för styrmedelsuppdraget (handlingsplaner) beräknas 100-200 tkr.

Konsultinsatserna samordnas mellan de två utredningsuppdragen avseende klimatforskning resp. stora demonstrationsprojekt.

Total ram för utredningen inkl. tryckkostnader och andra gemensamma kostnader med Formas: 350 tkr

1.10.3 Kostnadsställe

Kostnaderna belastar D10 Teknik, ledning, ID1011 Redovisning av klimatforskning.

1.11 Utredningsorganisation

Roller som förekommer i utredningen är:

- Samrådsgrupp (Formas och Energimyndigheten)
- Utredningsledare: Åke Hügård
- Utredningsadministratör: Eva Andersson
- Referensgrupp/utredare: **Teknik:** Maria Alm, Peter Kasche, Anna Lundborg, Linus Palmblad, **Tillväxt:** Marie Karlberg (ca 30 timmar), Kenneth Möllersten (ca 10 timmar), Ulf Malmqvist (AFFU) (ca 10 timmar) , **Analys:** Klaus Hammes, Jan-Eric Degerblad.

⁷ Forskning och innovation för ett hållbart energisystem. Redovisning av uppdrag att utarbeta underlag inför kommande beslut om forskning och innovation på energiområdet Energimyndigheten, 2012-03-30

1.12 Kvalitetssäkring

Tekniks ledningsupp kommer att granska de material och förslag som tas fram och bedöma dess relevans för uppdraget. Tillsammans med Formas görs den slutliga granskningen av rapportens resultat.

1.13 Dokumentation

Dokumentation, möten och rapportering framgår av tidsplanen.

1.14 Informations- och kommunikationsplan

Formas ansvarar för tryckning av rapporten. Gemensamt pressmeddelande kan övervägas i samband med överlämnandet av utredningen till regeringen senast den 31 maj 2013.

1.15 Riskanalys

Utredningen ska begränsas till att lägga fram förslag till hur en redovisning i framtiden ska kunna göras. Det innebär således en avgränsad rapport där frågor som kan behöva ytterligare belysning kan påtalas och således bli föremål för ytterligare utredningar i ett senare skede. Risker att myndigheterna inte ska kunna ta fram ett förslag till den 31 maj kan betraktas som försumbar. Konsekvenser vid en uppkommen försening skulle kunna begränsas genom att till regeringen begära anstånd.

1.16 Utvärdering

När utredningen är beslutad är det lämpligt att göra en utvärdering. Utvärderingen ska följa upp i vilken utsträckning målen med utredningen har uppfyllts.

1.17 Referensmaterial

Här redovisas utredningsplanens referenser:

- Regleringsbrev 2013 Formas resp. Energimyndigheten (Uppdrag: Redovisning av klimatforskning)
- Regeringens skrivelse 2011/12:161 Riksrevisionens rapport Svensk klimatforskning
- Svensk klimatforskning – vad kostar den och vad har den gett? RiR 2012:2 , 2012-02-21

- Forskning och innovation för ett långsiktigt hållbart energisystem, prop. 2012/13:21
- En sammanhållen klimat- och energipolitik - KLIMAT, prop. 2008/09:162
- En sammanhållen klimat- och energipolitik - ENERGI, prop. 2008/09:163
- Sveriges femte nationalrapport om klimatförändringar, Ds 2009:63
- Energimyndighetens strategi för forskning, utveckling, demonstration, innovation och kommersialisering (EFUDIK) för perioden 2011-2014, (Fokus III) ER 2009:32 Energimyndigheten
- Energiindikatorer 2012. Uppföljning av Sveriges energipolitiska mål, ER 2012:20 Energimyndigheten
- Indikatorer och beräkningsmetoder för att följa upp politik för energieffektivisering, ER 2011:10 Energimyndigheten
- Statsstödd energirelaterad forskning inom Sveriges stålindustri - satsningar och resultat (Prof. John Olof Edström, KTH). Utredning genomförd på uppdrag av Jernkontoret. Stockholm, juni 2003
- Nasjonal handlingsplan for klimaforskning, Norges Forskningsråd, 2006
- IEA, EU och Nordiska strategier

1.17.1 Godkännande

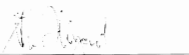
Datum

2013-03-18

Underskrift utredningsägare

Underskrift utredningsledare

Vid utredningar som berör flera avdelningar

Underskrift generaldirektör

